

Uloga roditelja u poticanju dječje igre za zdrav razvoj djeteta

Karamatić, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:507430>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-19**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ana Karamatić

**ULOGA RODITELJA U POTICANJU DJEČJE IGRE ZA
ZDRAV RAZVOJ DJETETA**

Diplomski rad

Zagreb, rujan 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ana Karamatić

**ULOGA RODITELJA U POTICANJU DJEČJE IGRE ZA
ZDRAV RAZVOJ DJETETA**

Diplomski rad

Mentor: doc. dr. sc. Irena Klasnić

Zagreb, rujan 2022.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. OBITELJ I ODGOJ	2
2.1. RODITELJSTVO	3
2.2. STILOVI RODITELJSTVA.....	5
3. POVIJEST IGRE	7
4. IGRA	9
4.1.RAZVOJNE FAZE IGRE PO DOBI	10
4.2. KLASIFIKACIJA DJEČJE IGRE	11
4.3. STRUKTURA IGRE	15
4.4. UČENJE KROZ IGRU	20
5. ULOGA RODITELJA U IGRI S DJECOM	22
6. VAŽNOST IGRE ZA ZDRAV RAZVOJ DJETETA	26
7. ZAKLJUČAK	29
LITERATURA	30
PRILOZI	32

SAŽETAK

Tema ovog diplomskog rada je Uloga roditelja u poticanju dječje igre za zdrav razvoj djeteta. Dječja igra je slobodna aktivnost te neizostavan dio svakog djetinjstva i odrastanja. Ona djetetu predstavlja zadovoljstvo i sreću te pozitivno utječe na njegov zdrav razvoj. Također, ona je najvažniji dio djetetova odrastanja, jer dijete najveći dio svog djetinjstva provodi upravo u igri.

Najvažniju ulogu u odgoju djeteta te stvaranju poticajne okolina za učenje i stjecanje novih spoznaja i znanja o onome što ga okružuje imaju roditelji. Tijekom odrastanja, najvažnija aktivnost svakog djeteta je igra. Ona mu omogućuje slobodu i zabavu te pomoću nje dijete najbrže i najlakše usvaja nova znanja. Također, svako dijete ima pravo na igru, jer upravo ona predstavlja primarni i najbolji način učenja. Igra djetetu može pomoći u izražavanju problema, poteškoća ili doživljenih stresnih događaja. Zbog toga je u dječju igru potrebno uključiti i roditelje kako bi se zbližili sa svojim djetetom te na vrijeme uočili ukoliko dijete ima neki problem.

Cilj ovog diplomskog rada je kroz postojeće činjenice prikazati važnost dječje igre za zdrav razvoj djeteta, navesti što igra tijekom odrastanja predstavlja djetetu te važnost osiguravanja ključnih čimbenika u igri kako bi se djetetu omogućio zdrav razvoj i odrastanje.

Ključne riječi : igra, obitelj, roditeljstvo, važnost igre, zdrav razvoj djeteta

SUMMARY

The topic of this thesis is the role of parents in encouraging children's games for healthy child development. Children's play is a free activity and an indispensable part of every childhood and growing up. The game to the child represents satisfaction and happiness and has a positive effect on his health development. Also, it is the most important part of the child's growth, because the child spends most of his childhood in the game.

Parents have the most important role in raising a child by creating stimulating environments for learning and acquiring new insights and knowledge about what surrounds him. While growing up, the most important activity of every child is play. It allows him freedom and fun and with it the child acquires new knowledge the fastest and easiest. Also, every child has the right to play, because it is the primary and best way of learning. Play can help a child express problems, difficulties or experienced stressful events. Because of that, it is necessary to include parents in children's play in order to get closer to their child and spot in time if the child has a problem.

The aim of this thesis is to show the importance of children's games for healthy child development through existing facts, to state what the play represents to the child during growing up, and the importance of ensuring the key factors in the game in order to enable the child to develop and grow up healthy.

Keywords: *family, healthy child development, importance of play, parenting, play*

1. UVOD

Roditelji su prvi subjekti odgoja s kojima se dijete susreće od prvog dana svog života. Oni su ti koji realiziraju djetetov odgoj i pružaju mu puno ljubavi, pažnje i motivirajuće okoline koja je važna za djetetov rast i razvoj, ali i oblikovanje igre. Igra predstavlja najvažniji dio djetetova odrastanja. Ona je djetetu najprirodniji, najbolji i najučinkovitiji način učenja. Dijete nije potrebno poticati na igru i igranje, ali mu je potrebno osigurati kvalitetnu, poticajnu, motivirajuću okolinu kako bi se ono moglo slobodno i neometano igrati. Tijekom djetinjstva, igra djetetu predstavlja najbolji način učenja i stjecanja znanja koje će mu biti od velike koristi tijekom odrastanja. Važno je naglasiti kako dijete ima potrebu za igrom te kroz igru ono iskazuje svoje osjećaje, moguće probleme, ali i radost te sreću. Tijekom igre dijete pokazuje što ga uveseljava i što mu predstavlja zadovoljstvo, a što ne.

Također, igra je jedna od glavnih potreba djeteta tijekom njegova odrastanja. Tijekom igre ono uči o sebi, okolini, jača interakciju, stvara samopouzdanje te igra iznimno utječe na tjelesni, društveni, emocionalni i duševni razvoj djeteta. Ukoliko se djetetu omogući da razvije sve svoje potencijale kroz igru, takvo dijete će se razviti i stasati u zdravu, sretnu, slobodnu i odgovornu osobu, tj. razvit će se i ojačat njegov puni potencijal. Kako bi dijete od igre iskoristilo maksimum koji mu ona pruža, potrebno mu je osigurati poticajnu okolinu, punu slobode i razumijevanja. Nadalje, kako dijete raste i razvija se, mijenja se i njegov način igre te igra postaje sve složenija, maštovitija pa i bogatija, a od samostalne igre, dijete počinje u svoju igru uključivati i drugu djecu.

Ključnu ulogu u kreiranju i stvaranju pozitivnog okruženja za djetetovu igru imaju roditelji. Oni su sukreatori njegove igre i djetetu nastoje stvoriti poticajno okruženje kako bi mu omogućili osnovne uvjete za zdrav rast i razvoj te preduvjete za pozitivan i kvalitetan odnos s vršnjacima i okolinom. Važno je naglasiti kako je od ključne važnosti uključiti roditelje u igru s djetetom, jer kroz igru roditelji mogu pomoći djetetu u prepoznavanju njegovih interesa, potreba, želja, ali i mogućih problema. Roditelji su ti koji tijekom djetetove igre pružaju podršku, ljubav, sigurnost i slobodu. Upravo su to glavni segmenti koji će djetetu pomoći u njegovom cjelovitom razvoju te u istraživanju i spoznavanju svijeta oko sebe.

2. OBITELJ I ODGOJ

Obitelj predstavlja prvu odgojnu sredinu te se može definirati kao zajednica roditelja i njihove djece, bilo biološke ili posvojene, prepoznatljivu u svakom društvu. Ona ne predstavlja samo broj članova obitelji, već zajednicu interaktivnih odnosa te procesa koji uvjetuju razinu emocionalne privrženosti, a nastala je formiranjem društva te se u skladu s društvenim i gospodarskim promjenama nastoji razvijati i mijenjati (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

Brojni autori navode svoje definicije obitelji koje se mogu svesti na jedno, a to je da je obitelj univerzalno društveni fenomen koji je privlačio pozornost brojnih znanstvenika različitih disciplina te je upravo zbog toga obitelj dobila različita određenja. Obitelj je univerzalno društveni i neizbježan dio ljudskog života, a sastoji se od emocionalne zajednice roditelja te njihove biološke ili posvojene djece koji zajedno žive i na jedinstven način obavljaju svoje obiteljske funkcije (Ljubetić, 2007). Nadalje, važno je istaknuti kako je najvažnija osobina svake obitelji toplina emocionalnih odnosa između roditelja i djece te emocionalna klima koja vlada u obitelji. Takva klima ima veliki utjecaj na razvoj djeteta te njegov doživljaj odnosa među ljudima, ali i na njegove mogućnosti da kasnije kao roditelj odgaja svoju djecu. Također, kvaliteta odnosa na relaciji roditelj-dijete ovisi o osobinama roditelja, ali i samog djeteta koje od rođenja ima aktivnu ulogu u tom odnosu.

Nadalje, obitelj je važan socijalizacijski čimbenik koji omogućuje djetetu da se pripremi na uspješno suočavanje te prilagođavanje različitim promjenama. Kako bi se lakše suočila s raznim izazovima suvremenog društva, obitelji je potrebna pomoć stručnjaka te institucija. Veliki broj djece uključen je u programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, a međusobna usmjerenost obitelji te dječjeg vrtića ključna je kako bi se odgovorilo na potrebu za cjelovitim odgojem i razvojem djeteta, ali i došlo do zajedničkog cilja, a to je dobrobit svakog djeteta (Maglov, 2015).

Đuranović i Klasnić (2020) navode kako se odgoj može podijeliti na odgoj u užem smislu koji se odnosi na razvoj karakternih stavova, vrijednosti i osobina te na odgoj u širem smislu koji se odnosi na psihomotoričko, afektivno i kognitivno područje. Postoje mnoge nedoumice kako roditelji trebaju odgajati dijete, ali jedno je sigurno, a to je da se tijekom odgoja trebaju razvijati djetetove sposobnosti te poučavati dijete pravim životnim vrijednostima koje će mu pomoći da se razvije u društveno biće koje će brinuti za sebe i ljude oko sebe.

Isto tako, važno je istaknuti kako obitelj tijekom odgoja djetetu treba pružiti ne samo priliku, već i podršku koja će dijete potaknuti na istraživanje, preispitivanje i samoodređenje. Upravo zbog toga, dijete treba odrastati i biti odgajano u sredini koja će ga poštivati i podržavati njegovu želju i interes za istraživanjem i igrom. Samo zdrava obiteljska sredina, ispunjena ljubavlju i razumijevanjem može pomoći djetetu da se razvije u tolerantnu osobu, koja će biti spremna na suradnju te poštivanje ljudi oko sebe (Maleš i sur., 2003). Važno je naglasiti kako se odnos između obitelji i djeteta treba temeljiti na ljubavi, razumijevanju, prihvaćanju i sigurnosti, jer samo tako će dijete stvoriti osjećaj povjerenja kako u sebe, tako i u druge.

2.1. RODITELJSTVO

Roditeljstvo je jedna od najvažnijih uloga svakog pojedinca. Koliko god o roditeljstvu učili, čitali i tražili savjete i informacije, to je uloga za koju se svi slažu da se nikad ne mogu dovoljno dobro pripremiti na ono što ih čeka. Mnogi roditelji se slažu s jednom stvari, a to je da je roditeljstvo najljepša, a ujedno i najteža te najizazovnija stvar svakog pojedinca. Roditeljstvo je vještina koju svaki pojedinac uči samostalno te preuzima odgovornost na sebe, a čije su posljedice najčešće cjeloživotne. Jednom kada se roditeljstvo ostvari, ono se ne može poništiti, a svaki pojedinac sam odlučuje kakav će roditelj biti.

Nadalje, važno je istaknuti kako roditeljstvo ne predstavlja samo biološku datost, već je to proces i uloga koju svaki pojedinac kreira, a podrazumijeva veliku količinu kako namjernih, tako i sustavnih aktivnosti pomoću kojih roditelji nastoje promovirati dječji rast i razvoj te osigurati djetetu optimalne uvjete odrastanja, ali i zadovoljiti njegove egzistencijalne te psihofizičke potrebe.

Roditeljstvo je pojam koji se odnosi na niz procesa i aktivnosti koje roditelji ostvaruju sami sa svojim djetetom (Petani, 2010) te su upravo zbog toga oni ti koji trebaju odrediti granice socijalno prihvatljivog ponašanja djeteta, ali i granice do kojih se dijete može kretati. Kakve granice će roditelji postaviti ovise ponajprije o iskustvima roditelja te o njihovom odgoju, ali isto tako i iskustvima proživljenim u djetinjstvu i kasnijem životu. Budući da su roditeljstvo i odgoj izazov na koji se teško pripremiti, brojni autori savjetuju roditelje o odgovornostima u odgoju djece koji im mogu pomoći da se osjećaju ispunjeno i sigurno. Neki od savjeta koje autori spominju su njega djetetovog samopoštovanja, primjećivanje djetetovog dobrog ponašanja, postavljanje granica te dosljednost u odgoju djeteta, kao i potreba za pronalaženjem

vremena za djecu te u konačnici biti dobar model od kojeg će dijete učiti (Jovančević i sur., 2007).

Roditeljstvo je izazov koji roditelji mogu i znaju prihvatiti te su tom izazovu dorasli zbog posjedovanja potrebnih vještina. Nijedan roditelj, prilikom rođenja djeteta, nije bio pripremljen niti je dobio upute kojih se mora pridržavati te slijediti cijeli život. Svaki roditelj prilikom odgoja svog djeteta nastoji svoj *posao* odraditi najbolje što zna, jer se oslanja na svoje instinkte, ali i znanja koja je usvojio tijekom čitanja i proučavanja literature vezanu za odgoj djece (Milanović i sur., 2014).

Nijedno dijete ne traži savršenog roditelja, niti za to postoji *recept*. Dijete treba roditelja koji ga voli, vodi, pokazuje da je on *glavni* u tom odnosu te roditelja koji odlučuje i preuzima odgovornost za dijete. Također, svaki roditelj ima pravo pronaći i provoditi svoj osobni stil u odgoju djeteta. Ukoliko je roditelj u roditeljstvu i odgoju djeteta strpljiv i dosljedan, on stječe povjerenje djeteta te tako dijete razvija povjerenje u sebe, svoje kvalitete te naposljetku i u druge ljude. Jovančević i sur.(2007) ističu kako je to jedan od glavnih preduvjeta za razvoj djeteta u zreli i odgovornu osobu.

Nadalje, ukupna zrelost roditelja odnosi se na psihičku, socijalnu, emocionalnu te moralnu zrelost. Jedino osobe koje posjeduju navedene karakterisitke mogu uspješno odgojiti djecu. Kako bi djetetu pružili kvalitetan odgoj, potrebno je da roditelji posjeduju pedagoški osjećaj, ali i određenu razinu pedagoške kulture pod kojom podrazumijevamo veliko znanje i sposobnost za odgoj djeteta. Dužnost je svakog roditelja osigurati djetetu zdravo ozračje u kojem ono može razviti pozitivne osobine ličnosti, steći ljubav te povjerenje kao preduvjet za zdrav psihički razvoj. Također, komunikacija roditelja s djetetom mora biti iskrena i direktna kako bi dijete imalo jasnu verbalizaciju o onome što osjeća, misli ili doživljava te imalo otvoren odnos prema okolini. Time se podrazumijeva da je obitelj u stanju zauzeti kritički stav prema vanjskim utjecajima, ali i prilagoditi se trenutnom realitetu čime se ne gubi intima i unikatnost koju oni imaju (Petani,2010).

Roditeljstvu bi svrha i cilj trebali biti želja za odgojem osobe koja će biti kompetentna, samostalna, maštovita, koja će imati poštovanje prema samome sebi i drugima te posjedovati ljubav i strast prema životu i učenju.

2.2.STILOVI RODITELJSTVA

Postoje dvije osnovne dimenzije svakog roditeljstva, a to su emocionalnost i kontrola. Kada govorimo o emocionalnosti, govorimo o rasponu dimenzije od hladnoće i odbijanja djeteta pa sve do topline i prihvaćanja djeteta, dok se kontrola odnosi na dimenzije od slabe roditeljske kontrole nad ponašanjem djeteta do čvrste roditeljske kontrole. Ove dvije osnovne dimenzije roditeljstva pomažu u klasifikaciji roditeljskih stilova, gdje govorimo o autoritativnom (demokratskom), popustljivom (permisivnom), autoritarnom (autokratskom) te zanemarujućem (indiferentnom) roditeljskom stilu (Baumrind, 1973; prema Brajša Žganec, 2003).

Slika 1. Prikaz roditeljskih stilova

Izvor: Izradio autor

- a) Autoritativni (demokratski) stil roditeljstva podrazumijeva kombinaciju emocionalne topline i čvrste kontrole. To su roditelji koji se drže pravila te od djeteta zahtijevaju visoku razinu postignuća, ali će mu također pružiti toplinu i s njima stvoriti dobre odnose. Nadalje, takvi roditelji imaju povjerenja i samopouzdanja u svoje roditeljstvo.
- b) Popustljivi (permisivni) stil roditeljstva predstavlja kombinaciju emocionalne topline te slabe kontrole nad djetetom. Takvi roditelji ne kontroliraju ponašanje svog djeteta,

popustljiviji su kada su u pitanju zahtjevi njihova djeteta, nemaju velika očekivanja od njih te prihvaćaju svoju djecu bez mnogo ograničenja.

- c) Autoritarni (autokratski) stil roditeljstva odnosi se na kombinaciju čvrste kontrole te emocionalne hladnoće prema djetetu. Autoritarni roditelji su hladni i rezervirani kada je u pitanju odnos između njih i djeteta te nastoje kontrolirati ponašanje vlastitog djeteta. Oni od djeteta zahtijevaju disciplinu te prihvaćanje i poistovjećivanje s njihovim vrijednostima i stavovima uz malo ljubavi i topline.
- d) Zanemarujući (indiferentni) stil roditeljstva karakterizira slaba kontrola djeteta te emocionalna hladnoća. To su roditelji kojima najčešće nije stalo do njihovog djeteta te nisu zainteresirani za ono što im djeca rade. Takvi roditelji su zaokupljeni svojim poslom te rijetko podržavaju svoju djecu, ne iskazuju im ljubav, a poklanjaju im malo pažnje.

Navedeni stilovi roditeljstva smatraju se općom podjelom, jer roditelje ne možemo isključivo rasporediti u kategoriju, već određeni stil prevladava u odgoju djeteta.

Najboljim roditeljskim stilom smatra se autoritativan stil roditeljstva koji se sastoji od visoke razine kontrole koja podrazumijeva jasno postavljene granice te dogovorene posljedice ukoliko se krše pravila i granice ponašanja djeteta. Takvi roditelji dopuštaju svom djetetu aktivno sudjelovanje u zajedničkim dogovorima i odlučivanjima (Višnjić Jevtić, 2018).

Djeca koju odgajaju roditelji autoritativnog stila imaju više samopouzdanja od druge djece te su zadovoljnija za razliku od djece koja odrastaju u obitelji u kojoj prevlada autoritarni stil roditeljstva. Takva djeca su najčešće nezadovoljna, povučena te posjeduju manje povjerenja u odnosu na drugu djecu. Nadalje, djeca roditelja koji podržavaju popustljivi stil su nesigurna u sebe te imaju manje samopouzdanja nego druga djeca (Maleš i sur., 2003). Važno je naglasiti kako se razvoj emocionalne i socijalne kompetencije, kod djeteta, postiže autoritativnim roditeljskim odgojem u kojem prihvaćanje i kontrola predstavljaju temeljne dimenzije roditeljskog ponašanja, a djeca odgajana u takvom okruženju lako sklapaju nova prijateljstva, odgovorna su, nezavisna, zadovoljnija te društveno odgovorna.

Može se zaključiti kako je za zdrav razvoj djeteta potrebno puno ljubavi, brižnosti, uvažavanja i topline uz dozu nadzora. Upravo zbog toga, roditelji se prema svom djetetu trebaju odnositi na način da poštuju njegovo dostojanstvo.

3. POVIJEST IGRE

Od kad postoji svijet, postoji i igra. Djeca su se igrala oduvijek, a vrsta i stil igre ovisili su o kulturi iz koje su djeca dolazila. Može se reći kako je povijest igre i njena pojava povezana s različitim tendencijama koje se javljaju u evoluciji vrsta, s naglaskom smanjenja biološke određenosti te ograničenosti organizma, a koju prati pojava učenja tijekom djetinjstva i odrastanja kada se ostvaruju i potiču oni oblici ponašanja koji su ključni za opstanak, ističe Duran (2011). Karl Groos (prema Došen Dobud, 2016) je istaknuo kako je igra značajan činitelj prirodne selekcije, jer se njome vježbaju sposobnosti i umijeća koja djecu pripremaju za život. Igra nije karakteristična samo za djecu i odrasle, već se pojava igre proteže, istražuje i uspoređuje s igrom životinja. Zoopsiholozi i etnolozi, kroz brojna istraživanja, primijetili su da se igra javlja kod onih vrsta čija mladunčad ne nasljeđuje gotove obrasce ponašanja. Brojna istraživanja antropologa dovela su do zaključka da se prve dječje igre, koje su jednostavne, funkcionalne te manipulativne, ne razlikuju mnogo od igara nekih životinja (Došen Dobud, 2016).

Kako bi se napravila razlika između igre djeteta i životinja, Duran (2011) ističe kako je dijete prije svega socijalno biće, koje se razvija i raste od rođenje i to na elementima vlastite kulture. Također, ono je okruženo brojnim predmetima oblikovanim kulturom koja je rezultat kulturno-povijesnog razvoja te ljudskom interakcijom.

Javne i privatne igre, od prapovijesti pa sve do početka ranog srednjeg vijeka, predstavljaju predmet interesa zbog svoje tajanstvenosti te su predmet arheoloških, epigrafskih, etnografskih te povijesnih i općecivilizacijskih istraživanja (Girardi Jurkić, 2013). Kroz razne igre su se tijekom povijesti razvijale kulture, stvarala glazba, ples, stjecala brojna znanja te upijala mudrost. Najpoznatije, a ujedno i najstarije igre bile su antičke Olimpijske igre koje su se održavale u Grčkoj, u čast boga Zeusa, a na kojima su se predstavljala razna atletska natjecanja (Hrvatska enciklopedija). Osim u Grčkoj, povijest igre potječe i iz Rima, gdje su se javne igre održavale u vilama, nastambama robova i gladijatora, a troškove je snosila rimska država. Javne igre starih Rimljana predstavljale su žrtvu bogovima, pomoću njih su se proučavale igre vještine stranaca te su u konačnici služile kao mjesto u kojima će se izvršiti smrtna kazna (Buzov, 2012). Također, stanovnicima Rima igra je predstavljala sreću, radost i veselje, bez kojeg oni nisu mogli živjeti. U doba srednjeg vijeka u centru zbivanja bile su viteške igre, a u vrijeme renesanse zaživjela je izrada dječjih igračaka koje su izrađivali odrasli. Takve

izrađene igračke podsjećale su na male „kopije“ velikih predmeta koji su se svakodnevno koristili u domaćinstvima (Balen-Letunić, 2014).

Osnivač prvih dječjih vrtića, Friedrich Fröbel, veliku važnost pridavao je igri te je istaknuo kako je igra najbistriji proizvod čovjeka u dječjoj dobi. Brojni filozofi i psiholozi, tijekom povijesti, isticali su važnost i značaj igre u dječjoj dobi. Tako je filozof Kant naveo kako je igra aktivnost koja predstavlja svrhu samoj sebi, dok su psiholozi istaknuli kako je igra važna priprema djeteta za život i to kroz vježbanje nezrelih funkcija te sposobnosti. Zagovornici geštaltizma smatrali su kako djeca kroz igru istražuju svijet te na taj način uče i obrazuju se samostalno. Švicarski psiholog Piaget vjerovao je kako se djeca igrom uključuju u svijet, a ruski psiholog Vigotsky igru je vidio kao ispunjenje želja (Došen Dobud, 2016).

Duran (2011) ističe kako su igra i njena pojava veoma važne u odrastanju čovjeka. Igra nosi poruke o sebi kao produktu te kao dio dječje subkulture prenosi ključne poruke o odrastanju i djetinjstvu koje nije samo dio socijalizacije i učenja po modelu od strane odraslih, nego i autonomna sociokulturna realnost sa svojom tradicijom i strukturom gdje se djeca pojavljuju kao samosvjesni, aktivni subjekti. Budući da su djetinjstvo i igra neodvojivi dio kulture, oni su postali predmetom etnografskih, socioloških, kulturoloških te povijesnih istraživanja, a ne samo razvojne psihologije.

U današnjem užurbanom svijetu, u kojem tehnologija napreduje iz dana u dan, djeca su igre na zraku zamijenila igrama u zatvorenom i to najčešće ispred mobilnih telefona ili računala. Također, danas djeca u manjoj mjeri osmišljavaju vlastite igre sa svojim vršnjacima, već se igračke svode na gotove proizvode što kod djece smanjuje kreativnost i maštu.

Igra ima mnogo značenja i određenja te je teško odrediti jednu univerzalnu definiciju igre, jer ona ima bogatu i važnu ulogu u ljudskoj povijesti i razvoju čovjeka. Također, način i vrsta igre mijenja se iz generacije u generaciju, onako kako se mijenja i razvija čovjek te društvo koje ga okružuje.

4. IGRA

Razvojem igre, razvija se i dijete. Igra se najčešće povezuje s djetinjstvom te predstavlja prirodni i cjeloviti program osposobljavanja čovjeka ili djeteta. Ona je najbolji i najprirodniji način učenja. Miljak (2009) ističe kako djeca uče s lakoćom i brzinom koja se više nikada u životu neće moći postići. Djeci igra predstavlja prirodnu potrebu te su ona samim rođenjem spremna za nju, a hoće li je razvijati i u kojem smjeru ovisi samo o odraslima, tj. poticajnoj okolini.

Brojni autori nastoje definirati pojam igre te odrediti kako igra nastaje i koji je njen tijek. Jedno je zajedničko svim određenjima igre, a to je da je igra važan dio odrastanja svakog djeteta te njegovog razvoja komunikacije pa samim time i učenja. Nadalje, smatra se kako igra ima društvenu funkciju, a gradi se od rođenja, interakcijom između roditelja i djeteta, smijehom, uzbuđenjem i očekivanjem. Važno je naglasiti kako je igra spontana, dobrovoljna, ugodna te nema cilj. Ona može nastati bilo kada, bilo gdje, s bilo kim i čim, a završiti brzo kako je i počela. Kako bi igra s drugima bila ugodna, potrebno je slijediti tri pravila igre, a to su:

- a) razumijevanje-osobe koje sudjeluju u igri, upoznate su i svjesne da se igraju te koja je tema igre;
- b) uzajamnost-sudionici igre slušaju se i ispravljaju međusobno zajedničkim prijedlozima;
- c) izjašnjavanje-sudionici igre se u igri izmjenjuju te preuzimaju inicijativu u igri (Thunberg i sur., 2018).

Lazar (2007) naglašava da je igra osnovna aktivnost kroz koju dijete intenzivno uči i razvija se. Ona predstavlja temelj dječjeg razvoja te tjelesnih, intelektualnih i socio-emocionalnih sposobnosti. Za igru se još može reći kako je ona temeljna, iskonska i jedina aktivnost koja potpuno odgovara djetetu i njegovoj prirodi istraživanja i učenja. Također, ona je bogatstvo za dječju dušu te slobodna i spontana aktivnost koja se javlja kao djetetova unutarnja potreba. U pravilu, igra prati razvoj psihofizičkih osobina svakog djeteta te ju je potrebno poticati. Igra, učenje, istraživanje, rad i radoznalost usko su povezani kada je riječ o djetinjstvu i djetetovom odrastanju.

Igra kao takva nema ciljeve, već se njen cilj i smisao može pronaći u njoj samoj. Ona je nespecijalizirana aktivnost te zbog toga ima posebnu ulogu u razvoju ljudskog društva. Također, za igru se može reći kako je najbolji i najprirodniji put za razvijanje i iskušavanje psihičkih procesa koji se razvijaju kod svakog čovjeka. Igra predstavlja ekspresivnu,

autoteličnu, samostalnu te divergentnu aktivnost u kojoj odrasli djetetu pružaju najveću samostalnost, a kroz nju se ističe zona slobodnog kretanja, razvoja te stvaralačke samostalnosti (Duran, 2011).

Budući da je igra otvorena i vanjska aktivnost svakog djeteta, bitne karakteristike svake igre su sljedeće (Duran, 2011: 14):

- igra predstavlja simulativno ponašanje koje se sastoji od divergentnosti, nekompletnosti, neadekvatnosti;
- igra je autotelična aktivnost koja posjeduje vlastite izvore ideja i motivacije, smatra i vjeruje da je proces igre bitniji od njenog ishoda;
- igra predstavlja i ispunjava privatne funkcije igrača pa samim time oslobađa od napetosti, rješava konflikt te određuje fizički, spoznajni te socijalno-emocionalni razvoj;
- igra se provodi tijekom optimalnog motivacijskog tonusa u stanju umjerene psihičke tenzije.

Pomoću igre dijete upija nova znanja na njemu siguran, ugodan i zanimljiv način. Upravo je zbog toga najbolji i najprirodniji način učenja djeteta. Dijete uz kreativnost i maštu sve može pretvoriti u igru, ako mu odrasli ustupe dovoljno slobode. Također, kako bi dijete uspješno učilo kroz igru, odrasli mu moraju osigurati povoljne uvjete, koji uključuju poticajno okruženje bogato raznim materijalima, uz pogodnosti slobodnog kretanja kada će dijete samostalno učiti i upoznati svijet oko sebe.

4.1.RAZVOJNE FAZE IGRE PO DOBI

Kroz igru dijete uči i istražuje o sebi, drugima i svijetu oko sebe. Kako dijete raste, razvija se i mijenja, tako se mijenja i njegova složenost igre. Ona postaje složenija, bogatija i maštovitija te od samostalne igre dijete dolazi do igre s drugom djecom.

Tablica 1. Razvojne faze igre po dobi

DOB	SPOZNAJNA IGRA	DRUŠTVENA IGRA
3-6 mjeseci	Ponavljanje motoričkih shema.	Dijete se igra prstićima, rukama i sl.
6-12 mjeseci	Uz ponavljanje motoričkih shema javlja se istraživanje i opipavanje stvari oko njega te se potiče spoznajni, motorički i jezični razvoj.	Dijete uzvraća osmijehom, gestama, orijentirano je i teži igri s odraslima.
1-2 godine	Javlja se igra riječima, slogovima, igra pred zrcalom, loptom te listanje slikovnica, slaganje kocki i sl.	Dijete počinje izražavati osjećaje u simboličkoj igri te promatra igru druge djece bez uključivanja.
2 godine	Javljaju se manipulativne igre, igre vodom i raznim masama za modeliranje.	Početak socijalne igre, započinje faza s mnogo pitanja, javljaju se sukobi oko igračaka.
3 godine	Nastaju prvi dječji radovi za koje unaprijed zna što će biti.	U ovoj dobi djeca započinju zajedničko igranje, kao i razmjenu igračaka, započinje suradnička igra.
4 godine	Javlja se sadržajno bogatija igra, igra pjevanja i lovljica.	Suradnička igra postaje složenija, vrhunac mašte.
5 godina	Korištenje različitih materijala tijekom igre, igre eksperimentiranja.	Simbolička igra, igra građenja, biranje igrača koji dijeli njihov interes.
6 godina	Planiranje i mijenjanje igre prema raspoloženju, prenosi odnose iz vlastite okoline u igru, vješto na svim područjima razvoja.	Razumije i slijedi pravila te se u igri isprepliću mašta i proživljeno iskustvo.

(Lazar, 2007).

4.2. KLASIFIKACIJA DJEČJE IGRE

Kako dijete raste, razvija se i mijenja, tako se mijenja i način njegove igre te ona postaje raznolika, mnogostrana te složena. Zbog igrovne raznolikosti tijekom djetinjstva, igra se

klasificira u tri kategorije, a to su funkcionalna i simbolička igra te igra s pravilima (Duran, 2011).

a) Funkcionalna igra

Za funkcionalnu igru može se reći da je to prva dječja igra koja je obilježena senzomotoričkim razvojnim razdobljem te se pomoću nje postavljaju temelji za kasniji stupanj igre (Došen Dobud, 2016). Ovakav način igre karakterističan je za djecu tijekom njihove prve dvije godine života. Funkcionalnu igru karakteriziraju osjetne i pokretne funkcije djeteta koje mu donose radost i zadovoljstvo prilikom kretanja te njegovih prvih osjetilnih dodira sa stvarima koje ga okružuju. Duran (2011) ističe kako se funkcionalna igra smatra igrom novih funkcija koje sazrijevaju u djetetu, a to su motoričke, taktilne i perceptivne funkcije. Nadalje, važno je naglasiti kako je funkcionalna igra kod djece određena ranom socijalnom interakcijom.

Slika 2. Igra u najranijoj dobi

Izvor: <https://www.eci-pec.me/blog/vrste-djecijih-igara-u-odnosu-na-uzrast> (29.7.2022.)

Tijekom razdoblja funkcionalne igre dijete dolazi u doticaj s različitim stvarima oko sebe, a takvo igranje i istraživanje je manipulativno, jer dijete uzima igračke i razne predmete koji su mu dostupni. Također, igračke i predmete koje pronade, dijete istražuje na način da ih baca, stišće, hvata, trga, grize i slično. Lazar (2007) ističe kako je u razdoblju funkcionalne igre važno osigurati djetetu osjećaj ljubavi, topline i sigurnosti te usmjeriti sve igre u tom smjeru. U ovom razdoblju važno je djetetu pružiti kvalitetno, poticajno i vedro okruženje s mnogo taktilnih poticaja, kao što su ljubljenje, maženje, grljenje te govornih poticaja. Također, važno je istaknuti da ovo razdoblje predstavlja temelj za pravu igru u kojoj će dijete biti inicijator te neće biti usmjeren samo na odrasle osobe.

b) Simbolička igra

Simbolička igra još se naziva i imaginativna igra, igra fikcije, igra uloga, igra pretvaranja i slično. Duran (2011) navodi kako simboličku igru razvojni psiholozi promatraju kao razvojni fenomen. Nadalje, ova vrsta igre predstavlja aktivnost u kojoj je dijete motivirano željom za preuzimanje uloge odrasle osobe. Ona se javlja u trećoj godini djetetova života, kada njegova mašta postaje bogatija. Upravo ta mašta dovodi do prijelaza iz stvarnosti u nestvarnost, odnosno dovodi do područja zamišljenog. Poznato je kako djeca oponašaju sve i svašta te upravo kroz simboličku igru nastoje glumiti i uživljavati se u različite uloge.

Slika 3. Simbolička igra

Izvor: <http://www.idadidacta.hr/imitativne-i-simbolicke-igre-p68-0-0?pp=30&p=2>
(29.7.2022.)

U simboličkoj igri djeca koriste simbole (igračke) koji predstavljaju zamjenu za realne predmete. Također, za simboličku igru se smatra da je prirodni oblik učenja djeteta i razumijevanja svijeta oko sebe, zbog toga što dijete kroz igru nastoji objasniti i razumjeti ono što mu se u stvarnosti događalo (Miljak, 2009). Dijete tijekom simboličke igre zapravo uči i istražuje kako se stvarne situacije, predmeti i aktivnosti mogu zamijeniti simbolima. U simboličkoj igri, kod djeteta se razvijaju različiti mentalni procesi, kao što su govor, mašta, pamćenje, kreativno mišljenje te ostale kognitivne funkcije. U sadržaju simboličke igre dijete odražava različite društvene situacije kao što su svakodnevne situacije s kojima se dijete

susreće, poput obiteljskih odnosa ili kupovine te ih na kreativan način predstavlja kroz igru. Takav pristup igri djetetu pomaže u stvaranju rodni uloga, učenju pravila, socijalizaciji te u ovladavanju kulturom kojoj dijete pripada (Petrović-Sočo, 2013).

Razdoblje simboličke igre započinje korištenjem igračaka koje su slične onim predmetima i stvarima koje dijete nastoji zamijeniti, a kasnije dijete veći naglasak stavlja na proces igre te tada više nije bitan glavni predmet (igračka), već sama igra (Lazar, 2007). Potrebno je naglasiti da djeca kroz igru oponašaju ono što rade odrasli te prerađuju događaje koje su doživjeli i na taj način pokazuju vlastite strahove ili pak želje i potrebe. Iako za simboličku igru nisu potrebne igračke, potrebno je osigurati poticajno okruženje, kvalitetno oblikovan prostor u kojem će se dijete slobodno igrati različitih uloga (Miljak, 2009). Upravo takvo okruženje potiče dijete na kreiranje stvarnosti koja je izazvala njegov interes te tako igra postaje njego subjektivni govor stvarnosti.

Petrović-Sočo (2013) ističe kako simbolička igra predstavlja ključnu značajku djetetovog kognitivnog i socijalnog razvoja te tako predstavlja najbolji *alat* za razumijevanje i učenje o svijetu u kojem živi. Isto tako, simbolička igra pomaže djetetu u razvijanju i poticanju intrinzične motivacije, fleksibilnosti te je povezana s pozitivnim emocijama, ali i omogućuje odbacivanje negativnih emocija i iskustava s kojima se dijete susrelo u životu. Osim navedenog, u simboličkoj igri dijete pokušava riješiti problem bez straha od neuspjeha.

c) Igre s pravilima

Igre s pravilima najčešće se javljaju u razdoblju od sedme do jedanaeste godine djetetova života te ostaju prisutne do kraja života. Ovakvu vrstu igre dijete pronalazi u gotovom obliku te njima ovladava kao elementom kulture, ali isto tako aktivno sudjeluje u stvaranju novih (Duran, 2011). Piaget igre s pravilima definira kao igre sa senzomotoričkim ili intelektualnim kombinacijama, gdje se pojedinci natječu, a pravila su definirana i preuzeta od starijih generacija ili pak kratkotrajnim dogovorom.

Duran (2011) naglašava kako u igrama s pravilima prevladava ravnoteža između asimilacije i akomodacije društvenom životu. Ovo su igre koje su već određene pravilima i u kojima postoji kolektivna disciplina te ih zbog toga nazivaju pravim političkim materijalom djetinjstva. Nadalje, za ovakve se igre smatra da predstavljaju neki oblik komunikacije između djece ili odraslih i djece te vrstom socijalne prakse djece u grupi. Igre s pravilima sadrže dvije

važne funkcije koje su od iznimne važnosti za funkcioniranje sudionika ovih igara, a to su socijalna integracija i socijalna diferencijacija. Socijalna integracija pomaže zbližavanju članova grupe, kontroli vlastitih želja te pridržavanju pravila igre, dok socijalna diferencijacija nastoji povećati udaljenost između članova grupe te potaknuti segregaciju podgrupa.

Slika 4. Igre po pravilima

Izvor: <https://www.eci-pec.me/blog/vrste-djecijih-igara-u-odnosu-na-uzrast> (29.7.2022.)

4.3. STRUKTURA IGRE

Kada govorimo o strukturi, govorimo o odnosu i povezanosti koji se javljaju u dijelovima cjeline. Iako postoji mnogo različitih igara te različitih načina njihovog izvođenja, ipak sve igre imaju jednu zajedničku stvar, a to su osnovni elementi kod kojih se javlja karakteristična trajnost i ponovljivost. Postoji šest stalnih komponenti koje se javljaju i koriste kada je u pitanju sastavljanje mnogih igara, a to su pravila, oblici odvijanja igre, normirana igrova interakcija, simbolička komponenta, započinjanje te kraj igre. U sljedećem dijelu poglavlja bit će pojašnjena svaka komponenta.

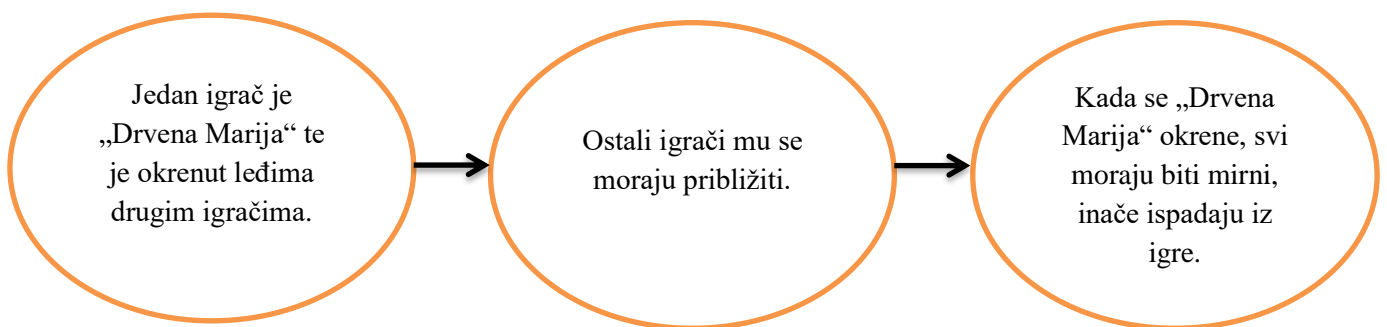
a) *Pravila*

Razlikujemo tri grupe pravila, a to su osnovna pravila, specifična pravila i opća pravila (Duran, 2011). Osnovna pravila su ona koja određuju sam tijek igre te ih je moguće prepoznati tijekom opisivanja igre. Ovakva pravila specifična su za igre kao trajne tvorevine te one koje se mogu ponavljati. Bez osnovnih pravila nije moguće niti započeti igru te ih je potrebno dogovoriti prije početka igre. Specifična pravila, kao i osnovna, dogovaraju se na početku svake igre, međutim osim na početku, specifična pravila mogu se dogovoriti tijekom nekih neslaganja koja se mogu pojaviti tijekom igre te se nerijetko ustale i tako ostaju. Na kraju imamo opća pravila koja su usredotočena na ponašanje sudionika u igri i tijekom nje.

b) *Oblici odvijanja igre*

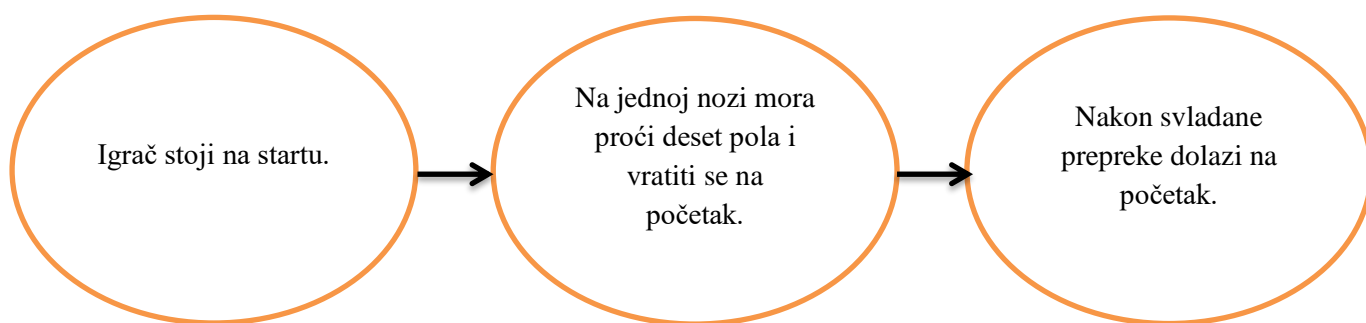
Kada je riječ o oblicima odvijanja igre, Duran (2011) ističe tri osnovna oblika, a to su linearni tip odvijanja igre s utvrđenim redoslijedom prema principu „zatim“, razgranati tip odvijanja igre s utvrđenim redoslijedom prema principu „ako da onda“ te na kraju razgranati tip odvijanja igre bez fiksiranog redoslijeda.

U linearnom tipu odvijanja igre osnovna pravila su jasno određena te nema iznenađenja. Kao primjer prikazat će se odvijanje igre Drvena Marija jen-dva-tri.

Slika 5. Linearni tip igre
Izvor: Izradio autor

Nakon linearnog tipa imamo razgranati tip odvijanja igre s utvrđenim redosljedom prema principu „ako da onda“ u kojem također osnovna pravila određuju tijek igre, ali s mogućnošću različitih pravaca igre. Primjer ovakvog tipa igre imamo u igri Školica.

Slika 6. Tip igre s utvrđenim redosljedom
Izvor: Izradio autor

Razgranati tip odvijanja igre bez fiksiranog redosljeda je onaj koji je karakterističan za simboličku igru, a tijek igre odvija se u nepredviđenom smjeru. Za ovaj tip igre ne postoje već znana pravila kojih se djeca trebaju pridržavati prije nego igra započne, nego je sve prepušteno dječjoj mašti.

c) Normirana igrovna interakcija

Svaka igra ujedno predstavlja i socijalnu interakciju. Tijekom igre se javljaju dva načina komunikacije između igrača, a to su igrovni i realni (Duran, 2011).. Igovni se plan odnosi na pravila svake igre, dok se realni plan odnosi na međusobnu interakciju između igrača koja izlazi izvan zadanih okvira. Također, prisutne su i igre u kojima pravila igračima propisuju iskazivanje vlastitih osjećaja i stavova. U takvim igrama socijalna interakcija nalazi se na tri razine, a to su komunikacija i interakcija igrača na realnom planu, zadana igrovna komunikacija i interakcija te iskazivanje stvarnih odnosa (Duran, 2011).

Ako se igra shvati kao odnos između dviju ili više osoba, gdje jedna osoba utječe na ponašanje druge osobe, može se zaključiti kako u mnogim igrama postoji već zadana interakcijska matrica koja određuje smjer interakcije te odnos između igrača, koji može biti suradljiv ili predstavljati odnos suprotstavljanja (Duran, 2011). Što su djeca starija i igrovnja interakcija među njima bit će veća, jer tijekom odrastanja uče o sebi i svijetu oko sebe.

d) Simbolička komponenta

Simbolička komponenta u strukturi igre može se pojaviti u raznim vidovima. Riječ simbol može imati različita značenja, a najopćenitije značenje je da simbol predstavlja sve što stoji umjesto nečeg drugog, tj. oblik kojim je jedna misao ili ideja zamijenjena drugom (Hrvatska enciklopedija). Simboli se mogu koristiti na više razina. Duran (2011) iznosi tri razine korištenja simbola. Na prvoj razini simboli imaju značajnu ulogu i svrhu u označavanju stvari, ideja te doživljaja. Druga razina korištenja simbola podrazumijeva promatranje simbola koji su tijekom godina izgubili značenje koje su imali. Na trećoj razini, simbol u igri ima funkciju ponavljanja neugodnih događaja koje je dijete doživjelo te na taj način dijete postaje gospodarom neugodne situacije i počinje vladati njome.

e) Započinjanje igre

Svaka igra započinje s određenim pravilima koja se tijekom same igre mogu mijenjati. Igra započinje pozivom na igru, koji može biti otvoren ili igrovni te podjelom uloga. Kada je riječ o dodjeli uloga, postoje dva osnovna načina, a to su neformaliziran, koji je češći kod djece između pet i šest godina i u kojem se djeca za željenu ulogu bore kako bi izbjegli neželjenu te formaliziran način koji je češći kod djece između devet i deset godina, a kod kojih se uloga u igri dodjeljuje uz pomoć gotovih tehnika koje pripadaju dječjoj tradiciji. Najpoznatiji formalizirani način dodjele uloga u igri je brojalica, često se koristi i princip uspješnosti ili neuspješnosti u aktivnosti koja se odigrava prije igre kao što je trčanje do cilja i sl. Nakon poziva na igru te dodjele uloga, igra može započeti.

f) Kraj igre

Kako će igra završiti najviše ovisi o tome koji se tip igre igra. Ukoliko se odvija linearni tip igre, ona će završiti s već poznatim ishodom. Kada je u pitanju razgranati tip igre s fiksnim redoslijedom „ako da onda“ igra će imati neizvjestan ishod, dok će kod razgranatog tipa bez redoslijeda, koji je fiskiran, ishod igre biti nenaznačen (Duran, 2011).

4.4. UČENJE KROZ IGRU

O igri je mnogo toga napisano, a ono najvažnije, što treba spomenuti, je da djetetu igra predstavlja pripremu za njegov kasniji život. Budući da je igra djetetu najprirodnija stvar tijekom njegova odrastanja, ona također predstavlja i najbolji način učenja. Kroz igru se dijete prirodno samoobrazuje, učeći o svijetu koji ga okružuje i tako razvija psihofizičke i spoznajne funkcije. Nadalje, kroz igru djeca imaju mogućnost razvoja oponašanja te izmjene uloga što predstavlja temelj komunikacije. Ona kroz igru uče o sebi, ljudima i svijetu koji ih okružuje te nastoje razumjeti i koristiti novo naučene riječi i pojmove, koji im pomažu u rješavanju problema kada do njih dođe. Kroz igru dijete skuplja i koristi informacije, uči o umjetnosti, znanosti, matematici, glazbi, prirodi i životinjama. Ona će mu pomoći u ovladavanju stresom te će ga potaknuti na razvijanje kreativnosti, ali i empatije za druge ljude.

Slika 7. Učenje kroz igru

Izvor: <https://www.nezavisne.com/zivot-stil/zivot/Ucenje-kroz-igru-i-samostalnost-pomaze-djeci-da-budu-uspjesnija-u-skoli/430946> (29.7.2022.)

Nadalje, igra predstavlja najlakši način učenja i stjecanja novih znanja o svijetu, ali i potiče djecu na verbalno komuniciranje sa svojim okruženjem. Za dijete učenje kroz igru znači radost, spontanost, maštovitost i ono najvažnije, slobodu. Isto tako, osim što dijete kroz igru uči o svijetu oko sebe, ono se kroz igru može naučiti nositi i prerađivati kako lijepe, tako i manje lijepe doživljaje. Nadalje, kroz igru dijete uči poštivati i slijediti pravila, stječe samopouzdanje te razvija svoje sposobnosti i vještine. Osim klasičnog načina učenja kroz igru, danas su djeci na raspolaganju mnoge edukativne i interesantne igre kroz koje djeca mogu učiti, a odnose se

na televizijske ekrane te učenje pred računalom ili mobilnim telefonom. Takav način učenja djeci može pomoći svladati osnove čitanja, pisanja ili pak rješavanja matematičkih zadataka. Iako se ovakav način učenja čini jednostavnim i praktičnim, djeci je potrebno postaviti jasne granice koliko vremena smiju provoditi pred ekranima, jer previše vremena provedenog pred ekranima nije dobro za razvoj dječjeg mozga.

Iz navedenog se može zaključiti da je igra najprirodniji i najbolji način učenja kod djece. Učenjem kroz igru mogu svladati i naučiti puno o sebi i svijetu oko sebe. Zbog toga je jako važno potaknuti odrasle na osiguravanje primjerenog i poticajnog okruženja za djetetovo učenje kroz igru, posebno u prvim godinama kada djeca upijaju kao spužva. Iako se danas igru i učenje često povezuje, bitno je naglasiti kako bi igra ponajprije djetetu trebala biti zabava te zbog toga treba pripaziti i razlikovati igru i učenje. Igra i učenje mogu biti sami sebi svrha te ukoliko odrasli to imaju na umu, igra nesumnjivo može pospješiti i ubrzati proces učenja.

5. ULOGA RODITELJA U IGRI S DJECOM

Roditelj je djetetov prvi i najbolji prijatelj kako u životu, tako i u igri. Svaki roditelj za svoje dijete želi najbolje pa tako i osigurati djetetu sigurno djetinjstvo, puno ljubavi, radosti, sreće, ali i igre koja će kod djeteta potaknuti zdrav tjelesni, društveni, emocionalni te spoznajni razvoj, koji je od ključne važnosti za stvaranje zdravih temelja te kasnije uspješnog učenja (Lazar, 2007). Roditelji bi trebali biti sukreatori igre i stvoriti pozitivan stav prema njoj kako bi pomogli svome djetetu. To znači da su roditelji ti koji bi se trebali uključiti u igru sa svojim djetetom, osigurati povoljne uvjete za igru te u igri biti strpljivi uvažavajući djetetove želje i potrebe.

Današnja suvremena obitelj predstavlja psihopedagoško te moralno najprikladnije okruženje koje je potrebno za zdrav razvoj djeteta. To se može postići samo ako se odnos između članova obitelji temelji na povjerenju, međusobnoj podršci i uvažavanju, privrženosti i zajedničkoj volji, želji i trudu da se postignu zadani ciljevi. Također, dobro razumijevanje na relaciji roditelj-dijete važno je za djetetov skladan rast i razvoj. Budući da igra predstavlja oblik posebne i za svako dijete karakteristične manifestacije, neovisno o djetetovom spolu, kulturi ili porijeklu, kako bi se razvijao i stvarao svoju individualnu osobnost, važno mu je omogućiti neometanu igru, koja će se odvijati prema njegovim željama i potrebama. Kako bi bilo moguće osigurati takvu igru, važno je uključiti roditelje u nju. Potrebno je istaknuti kako važnost igre s vlastitim djetetom omogućava temeljnu vezu u stvaranju odnosa na relaciji roditelj-dijete, razumijevanju djetetovih potreba, zbližavanju s njim kao i u stjecanju povjerenja od strane djeteta. Igra roditelju može poslužiti kao učinkovito i ugodno sredstvo odgoja djeteta te stvaranje discipline i ustrajnosti. U igri s djetetom roditelji mogu pružiti djetetu veselje, kreativnost te ga potaknuti na stvaranje novih ideja koje će mu omogućiti da zakorači u svijet mašte i nemogućeg, koje će ono pretvoriti u moguće (Nijhof i sur., 2018).

Kako bi se roditelji povezali s vlastitim djetetom te se uključili u igru s njima, Nijhof i sur. (2018) predlažu neke oblike igre koje roditelji mogu provoditi s djetetom. Kao prva vrsta takve igre navodi se igra stvaranja koja spontano započinje te se spontanost nastavlja tijekom provođenja igre. U takvoj igri dijete i roditelji se igraju uloga, gdje svatko bira što će biti. Ovakva vrsta igre potaknuta je djetetovim promatranjem roditelja i svijeta oko sebe. Nadalje, kako bi roditelji s djetetom spojili igru s učenjem, koristit će didaktičku vrstu igre u kojoj dijete uči, vježba te pokušava razumjeti i otkriti svijet oko sebe. Budući da se kroz ovakve igre potiče zabava, dijete na nesvjestan način uči i pohranjuje nove informacije koje će mu kasnije pomoći

u životu. Također, osim navedenih igara, roditeljima se preporučuje da u igri s djetetom potaknu dijete na igre pokretom koje će doprinijeti djetetovom tjelesnom zdravlju te će omogućiti djetetu da pronađe sportsku aktivnost koja mu odgovara, a samim time i da vodi zdrav način života. Kroz timsku suradnju u igri, na relaciji roditelj-dijete, stvorit će se kvalitetna suradnja, dijete će graditi timski duh te će osim tjelesno, jačati i u društvenom smjeru (Runcan i sur., 2012).

Roditelji, tijekom igre, mogu pomoći djetetu u stvaranju pozitivnih odnosa te ponuditi govorna sredstva, ali i informacije koje će im u kasnijem životu biti od ključne važnosti za stvaranje socijalnih odnosa. Također, roditelji mogu ohrabrivati i poticati djecu na igru te na taj način potaknuti kod djeteta pozitivnu komunikaciju s okruženjem (Došen Dobud, 2016). Budući da se kroz igru dijete socijalizira te stvara temelje za stvaranje povoljnih ili nepovoljnih uvjeta za razvoj, velika je važnost i uloga roditelja u djetetovoj igri. Ukoliko roditelji stvore poticajno okruženje za igru te budu uključeni u nju, dijete stvara osnovne preduvjete za pozitivan i skladan odnos sa svojim vršnjacima, ali i okolinom.

Rajović (2017) ističe kako roditelji koji provode vrijeme sa svojom djecom u igri pomažu djeci u razvoju njihovih interesa, u mogućnosti su odmah odgovoriti na njihova pitanja, pružaju im toplinu, podršku i razumijevanje pa samim time i potiču rast i razvoj zdravog djeteta. Kroz uključenost roditelja u djetetovu igru, roditelji mogu vidjeti što dijete muči, način njegova razmišljanja te kako se nosi sa svojim problemima i način rješavanja istih kroz igru. Osim stvaranja poticajne okoline, uloga roditelja u djetetovoj igri odnosi se i na praćenje mjesta gdje se dijete motivirano igra te njegovanje djetetova načina razmišljanja. Kako bi se to postiglo, roditelji moraju poticati dijete na svakodnevno spontano nestrukturirano igranje te mu omogućiti slobodan prostor za kretanje i kreiranje igre. Također, dobra stvar kod igre je što se dijete može igrati bilo kada i bilo gdje, ako su roditelji motivirani za stvaranje i oblikovanje prostorno-materijalnog okruženja koje će dijete potaknuti na neometano igranje.

Shvaćanjem pojma igre i važnosti iste za zdrav rast i razvoj djeteta, na roditeljima je velika odgovornost. Upravo zbog toga, suradnja i zajedničko igranje djece i roditelja trebala bi postati tradicija i svakodnevica. Roditelje bi trebalo potaknuti i motivirati kako bi igra u njihovoj obitelji postala obiteljska aktivnost kako bi se još više povezali sa svojom djecom. Isto tako, potrebno je naglasiti kako to nekad ne moraju biti komplicirane igre, već se svakodnevne aktivnosti poput kuhanja ili pospremanja mogu pretvoriti u igru. Dissing Sandahl (2019) ističe

kako takav pogled i razumijevanje igre kod obitelji stvara osjećaj sreće, zajedništva i zadovoljstva.

Runcan i sur. (2012) ističu kako igra između roditelja i djeteta pozitivno utječe na djetetovu interakciju s okolinom te mu pomaže izraziti svoje misli i osjećaje. Nadalje, zajedničke obiteljske aktivnosti važne su za cijelu obitelj te one pomažu u razvijanju i jačanju obiteljskih veza koje će potrajati cijeli život. Obitelji koje se zajedno igraju, više međusobno surađuju, podržavaju se te imaju bolju komunikaciju (Anderson-McNamee, 2010).

Prema istraživanju Nenadić-Bilan (2014) većina roditelja predškolske djece nema dovoljno vremena za igru s djecom, svakodnevne obveze i ubrzani način života roditeljima ne ostavlja prostora za kvalitetno vrijeme s djecom. Obzirom da svako dijete predškolske dobi treba imati pravo na zabavu, igru i odmor roditelji bi za igru sa svojom djecom trebali izdvojiti svakodnevno vrijeme kako bi provodili zajedničke aktivnosti. Da bi roditelji kvalitetnije provodili vrijeme u igri s djecom vjerojatno bi im trebala pomoć sa organizacijom vremena te podrška kod organiziranja zajedničkih aktivnosti.

Anderson-McNamee (2010) ističe kako uključenost roditelja u djetetov svijet igre, nije korisna samo za dijete, već i za roditelje. Igrajući se s djetetom, roditelji utvrđuju i jačaju vezu koja će trajati zauvijek. Međusobna igra na relaciji roditelj-dijete otvara vrata za dijeljenje vrijednosti, povećava komunikaciju te pomaže u rješavanju mogućih problema. Igra im pruža priliku za suočavanje i rješavanje individualnih razlika, ali i nekih obiteljskih pitanja. U konačnici, uključenost roditelja u igru djeteta pomaže roditelju da opet svijet gleda kroz oči djeteta.

Iako roditelji danas žive užurbanim, stresnim načinom života, potrebno ih je uključiti u igru s njihovim djetetom. Igra djetetu predstavlja zadovoljstvo te ukoliko roditelj djetetu pokloni svoje vrijeme za igru s njim, ono će mu biti zahvalno. Ona će mu pružiti temelje za daljnji rast i razvoj, a roditeljima omogućiti kvalitetno provedeno vrijeme s djetetom te ih vratiti u njihovo djetinjstvo. Ukoliko roditelj pokloni svoje vrijeme djetetu i njegovoj igri, zauzvrat dobiva sretno dijete puno zadovoljstva, ljubavi i poštovanja prema drugima, ali i sebi. Kako bi roditelji na najbolji mogući način podržali svoje dijete u igri, potrebno je djetetu osigurati aktivnosti koje su prilagođene njegovoj dobi. Roditelji bi trebali omogućiti djetetu svakodnevnu igru, kako u zatvorenom, tako i na otvorenom. Osim navedenog, bitno je djetetu osigurati sigurno okruženje za igru kako bi se smanjila vjerojatnost konstantnog izgovaranja riječi *ne*. Također, roditelji su ti koji bi trebali osigurati poticajnu okolinu za učenje kroz igru te djetetu usmeno izreći ono što

učini kako bi ga se od najranije dobi potaknulo na razvoj jezika. Za kraj, djetetu je potrebno osigurati igru kad ono god poželi te mu dopustiti da se slobodno igra, istražuje i *prlja* tijekom igre.

6. VAŽNOST IGRE ZA ZDRAV RAZVOJ DJETETA

Igra je bitan segment djetetova cjelovitog razvoja. Ona djetetu omogućuje da spozna svijet oko sebe. Kroz igru se stvaraju zadovoljna i sretna djeca jer je igra sama sebi smisao, bez nekog specifičnog i već poznatog cilja. Dissing Sandahl (2019) navodi kako igra pozitivno utječe na djetetov razvoj te kroz nju dijete stvara kognitivnu sposobnost rješavanja određenih problema, emocionalnu sposobnost u svladavanju određenih poteškoća te društvenu sposobnost koju upotrebljava za pomaganje drugima. Može se reći kako igra pomaže djeci stvoriti temelje otpornosti koji su ključni za daljnji život i suočavanje s problemima na koje dijete može naići te ih uspješno svladati. Došen Dobud (2016) ističe kako igra utječe na vanjsko i unutarnje mijenjanje djeteta te ga ona čini društveno jačim i sposobnijim. Nadalje, igra kod djeteta stvara i potiče bolju koordinaciju pokreta te osjetila. Budući da veliki utjecaj na stvaranje igre kod djeteta imaju odrasli, koji sudjeluju u njoj posredno i neposredno, ona će imati veliki utjecaj na zdrav razvoj djeteta.

Nadalje, igra je bitna za djetetov tjelesni, duševni, društveni i emocionalni razvoj te dijete kroz igru stvara i usvaja bolje samopouzdanje u sebe i okolinu, ali stječe i znanje o onome što može, a što ne. Kako bi dijete izraslo i stasalo u zdravu, zadovoljnu te sretnu osobu, potrebno mu je osigurati poticajno okruženje za igru koja će u njemu potaknuti maštu, radost, slobodu, kreativnost, samosvijest, društvene vještine pa i emocionalno zdravlje. Sve navedeno predstavlja ključne elemente njegova cjelovitog i zdravog razvoja. Danas se kroz djetetov razvoj i odgoj nastoje poticati četiri ključna razvojna područja, a to su spoznajni razvoj, tjelesni razvoj, emocionalni razvoj i društveni razvoj i to se najbolje može postići kroz igru (Dissing Sandahl, 2019). Ukoliko se djetetu, kroz igru, omogući razvoj sva četiri razvojna područja, stvara se potencijal i temelj za odrastanje sretno i ispunjene osobe koja je zadovoljna sobom te svojim životom. Budući da su ljudi društvena bića, njih pokreće um koji stvara cjelovite, funkcionalne osobe te je stoga od ključne važnosti potaknuti korištenje uma kroz igru. Na taj način djeca postaju otporna i zdrava.

Ginsburg (2007) ističe kako igra pomaže djeci u stvaranju i jačanju njihove mašte i kreativnosti, ali i stvara pozitivan učinak važan za djetetov fizički, emocionalni i kognitivni rast i razvoj te razvoj dječjeg mozga. Kroz igru se djeca vrlo rano uključuju u interakciju sa svijetom oko sebe i tako jačaju svoje verbalne strane. Nadalje, igra djeci omogućuje stvaranje i istraživanje svijeta koji oni mogu kontrolirati i ovladati tako što svoje probleme, strahove i nedoumice vježbaju stavljajući se u uloge odraslih. Osim navedenog, kroz igru djeca jačaju i

razvijaju svoje sposobnosti koje ih vode prema stvaranju samopouzdanja te otpornosti u nošenju s izazovima s kojima će se susresti kroz život. Igra svoje pozitivne strane pokazuje u jačanju djetetovih socijalnih vještina te vještina dijeljenja, pregovaranja, rješavanja sukoba, ali i uči djecu kako surađivati u timu. Kada se djetetu dopusti da samostalno vodi i usmjerava tijek igre, tada djeca vježbaju vještine donošenja odluka, otkrivaju vlastita područja interesa, kreću se vlastitim tempom te se u konačnici u potpunosti predaju i slijede svoje želje ukoliko im nešto stvara predmet interesa. Osim što igra nudi djetetu psihičke dobrobiti i temelje za kretanje i snalaženje u svijetu, igra može potaknuti dijete i na fizičku aktivnost. Poticanje igara koje kod djece zahtijevaju pokret i aktivnost, pomaže djeci u održavanju zdrave tjelesne težine te samim time pomaže smanjenju današnje epidemije pretilosti koja se javlja sve ranije.

Također, kroz igru dijete ispituje granice te stvara bolje samopouzdanje u sebe i svoje tijelo, ali i okolinu. Igra djetetu omogućuje stvaranje predodžbe o tome što može, a što ne. Isto tako, ona mu omogućuje ispitivanje vlastitih granica i sposobnosti pa se na taj način kod djeteta jača hrabrost, samopouzdanje, ali i lakše nošenje i suočavanje s izazovima koje donosi odrastanje. Igra djeci pomaže u oblikovanju ideja i isprobavanju istih bez straha da će ih netko omesti u tome te im omogućuje da se suoče i svladaju neke svoje strahove. Kako bi igra pozitivno utjecala na djetetov razvoj, ona se mora odvijati u sigurnoj okolini. Važno je naglasiti kako igra priprema dijete na život u zajednici i shvaćanju te prihvaćanju svojih, ali i tuđih osjećaja. Na taj način dijete gradi i jača svoj osobni identitet (Došen Dobud, 2016).

Pokazalo se kako igra djeci pruža razna iskustva koja im pomažu u obogaćivanju i proširivanju znanja te im povećavaju mogućnost i sposobnost razumijevanja i snalaženja u određenim situacijama (Runcan i sur., 2012).

Potrebno je ponovno naglasiti kako je igra temeljna djelatnost svakog djeteta pa samim time i aktivnost koja je karakteristična upravo njima. To je aktivnost koju dijete odabire samostalno, spontano te prirodno. Isto tako, ona u djetinjstvu stvara temelje kreativnosti koja će u odrasloj dobi imati utjecaj na djetetov uspjeh, ali i postignuće. Budući da je igra predmet slobode, zabave i zadovoljstva, ali i način na koji će djeca pomicati granice tijekom svoga života, ona predstavlja važan segment za njihov zdrav razvoj. Od iznimne je važnosti naglasiti odraslima važnost igre za svako dijete te da bogatstvo koje igra donosi ne bi trebali skraćivati. Kada odrasli shvate i prihvate važnost igre za dijete, oni postaju aktivni sudionici u njoj te upravo tako stvaraju zdravu, sretnu, zadovoljnu, samopouzdanu i empatičnu djecu koja će te vrijednosti zadržati i u

odrasloj dobi, jer igranje nije ništa drugo nego dječji način razvijanja vlastitih vrijednosti, kvaliteta i vještina pa samim time i izgradnja vlastitih putova koji će mu pomoći u životu.

7. ZAKLJUČAK

Čitajući rad može se zaključiti da je igra bitna sastavnica djetetovog odrastanja. Kroz nju dijete uči, usvaja nova znanja, upoznaje svijet oko sebe te uči o sebi. Igra za dijete znači radost, ispunjenje njihovog djetinjstva. Igram dijete neometano uči, jer ona je za njega najprirodniji i najbolji način stjecanja znanja. Međutim, kako bi djeca od igre imala koristi i kako bi takva igra urodila plodom i pomogla djeci u njihovom zdravom rastu i razvoju te kasnijem boljem položaju u svijetu, ključnu ulogu imaju roditelji. Budući da su roditelji prvi činitelji odgoja i prve osobe s kojima se dijete susreće u svom životu, na njima je velika odgovornost. Oni kroz roditeljstvo i kvalitetan odgoj moraju izvesti dijete na pravi put. Kako bi se navedeno ostvarilo, potrebno je djetetu osigurati dom pun ljubavi, topline, razumijevanja i sreće. Nadalje, kao što je već i ranije rečeno, kroz igru djeca najbolje usvajaju nova znanja, uče komunicirati s ljudima oko sebe, uče o sebi, svojim osjećajima, željama i potrebama te se i tu javlja važnost roditelja. Roditelji su ti koji bi trebali biti uključeni u igru svoga djeteta, kako bi ga što bolje upoznali, kvalitetno provodili vrijeme s njim, podržali ga u njegovim željama, područjima interesa, ali i uvidjeli ukoliko se dijete *bori* s nekim problemima. Kako bi roditelji navedeno i ostvarili, djetetu je potrebno osigurati poticajnu i kvalitetnu okolinu, tijekom igre mu omogućiti slobodu izbora i kretanja, ali i uključiti se u istu.

Kroz rad se moglo uvidjeti koje koristi dijete ima od igre. Igrajući se, ono jača svoj društveni, emocionalni, tjelesni te duševni potencijal. Uči o novim stvarima koje ga okružuju i kroz igru jača i razvija svoje komunikacijske vještine koje će mu u odrastanju biti od velike važnosti. U početku je dječja igra jednostavna, a s njihovim rastom i razvojem mijenja se i način njihove igre te se u nju počinju uključivati vršnjaci, gdje djeca uče o strpljivosti, dijeljenju, poštivanju i pravilima. Sve navedeno spada u bitne sastavnice djetetovog zdravog razvoja i dovođenja njegovog potencijala do maksimuma.

LITERATURA

- Anderson-McNamee, J.K. (2010). The Importance of Play in Early Childhood Development. *A Self-Learning Resource From MSU Extension*, 4(10), 1-4.
- Balen-Letunić, D. (2014). Osvrt na igračke pretpovijesnog razdoblja. *Etnološka istraživanja*, 18(19), 11-17. <https://hrcak.srce.hr/file/197031>
- Brajša Žganec, A. (2003). *Dijete i obitelj*. Naklada Slap.
- Buzov, M. (2012). Javne igre u Rimu. *Materijali/Društvo za povijest i kulturni razvoj Istre*, 24. Preuzeto 18. 7. 2022. s <https://www.bib.irb.hr/609356>
- Dissing Sandahl, I. (2019). *Igra na danski način*. Egmont d.o.o.
- Došen Dobud, A. (2016). *Dijete-istraživač i stvaralac*. Alinea.
- Duran, M. (2011). *Dijete i igra*. Naklada Slap.
- Đuranović, M. i Klasnić, I. (2020). *Dijete, odgoj i obitelj*. Sveučilište u Zagrebu – Učiteljski fakultet.
- Ginsburg, K. R. (2007). The Importance of Play in Promoting Healthy Child Development and Maintaining Strong Parent-Child Bonds. *American Academy of Pediatrics*, 119(1), 182-191.
- Girardi Jurkić, V. (2012). 18. međunarodno arheološko savjetovanje „Privatne i javne igre od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka“. *Godišnjak Istarskog povijesnog društva*, 490-498. Preuzeto 18. 7. 2022. s <https://hrcak.srce.hr/clanak/197264>
- Hrvatska enciklopedija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Preuzeto 20. 7. 2022. s <https://www.enciklopedija.hr/>
- Jovančević, M., Šprajc Bilen, M., Stojanović-Špehar, S., Marn, B., Jelčić-Jakšić, S., Jagodić Rukavina A. M., Čalopek-Butković, A., Koren, M., Karmela, H., Puževski, D., Kolar, J., Ljubić, N., Petar, S. i Petrović, I. M. (2007). *Godine prve: zašto su važne?* Udžbenik.hr.
- Lazar, M. (2007). *Moć igre i igračke*. Tempo.
- Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Mali profesor.
- Maglov, K. (2015). Uloga pedagoga u unapređivanju komunikacijskih roditeljskih sastanaka. *Acta ladertina*, 12(3), 1-19. <https://hrcak.srce.hr/file/280207>
- Maleš, D., Milanović, M. i Stričević, I. (2003). *Živjeti i učiti prava, odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Milanović, M., Čudina Obradović, M., Maleš, D. I Miljević Riđički, R. (2014). *Pomozimo im rasti, priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja*. Golden marketing-Tehnička knjiga.

- Nijhof, S. L., Vinkers, C. H., Geelen, S. M., Duijff, S. N., Marijke Achterberg, E. J., van der Net, J., Veltkamp, R. C., Grootenhuis, M. A., van de Putte, E. M., Hillegers, M. H. J., van der Brug, A.W., Wierenga, C. J., Benders, M. J. N. L., Engels, R. C. M. E., Kors van der Ent, C., Vanderschuren, L. J. M. J. i Lesscher, H. M. B. (2018). Healthy play, better coping: The importance of play for the development of children in health and disease. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 95, 421-429.
- Petani, R. (2010). *Dimenzije roditeljskog ponašanja i stavovi adolescenata prema obiteljskom životu*. (Doktorska disertacija) Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Petrović-Sočo, B. (2013). Symbolic Play of Children at an Early Age. *Croatian Journal of Education*, 16(1), 235-251.
- Rajović, R. (2017). *Kako igrom uspješno razvijati djetetov IQ*. Harfa d.o.o.
- Runcan, P. L., Petracovschi, S. i Borca, C. (2012). The importance of play in the parent-child interaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 795-799.
- Thunberg, G., Carlstrand, A., Claesson, B., Rensfeldt Flink, A. (2018). *Započnimo tečaj komunikacije i potpomognute komunikacije za roditelje i stručne djelatnike*. Golden marketing-Tehnička knjiga.
- Višnjic Jevtić, A., Visković, I., Rogulj, E., Bogatić, K. i Glavina, E. (2018). *Izazovi suradnje*. Alfa d.d.

PRILOZI

POPIS SLIKA

Slika 1. Prikaz roditeljskih stilova.....	5
Slika 2. Igra u najranijoj dobi.....	12
Slika 3. Simbolička igra	13
Slika 4. Igre po pravilima.....	15
Slika 5. Linearni tip igre.....	17
Slika 6. Tip igre s utvrđenim redoslijedom	17
Slika 7. Učenje kroz igru.....	20

POPIS TABLICA

Tablica 1. Razvojne faze igre po dobi.....	11
--	----

Izjava o izvornosti završnog/diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristio drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

_____ (vlastoručni potpis studenta)